

N Centrale examencommissie A1
MH/ND/AS
939-2024

Brussel, 17 september 2024

ADVIES

OVER

**DE MODERNISERING VAN HET EXAMEN VAN DE CENTRALE
EXAMENCOMMISSIE DAT TOEGANG GEEFT TOT BEPAALDE BEROEPEN IN
HET WAALS GEWEST EN HET BRUSSELS HOOFDSTEDELIJK GEWEST**

In het kader van de aanstelling van (toekomstige) nieuwe regeringen in het Waalse Gewest en het Brussels Hoofdstedelijk Gewest, wenst de Hoge Raad voor Zelfstandigen en de KMO zijn standpunt kenbaar te maken met betrekking tot een modernisering van het examen van de Centrale Examencommissie dat toegang geeft tot bepaalde beroepen. Daarbij wenst hij ook zijn standpunt te herhalen over het behoud van vestigingsvoorwaarden voor de handels- en ambachtsberoepen in het Waals Gewest en het Brussels Hoofdstedelijk Gewest.

CONTEXT

Ingevolge de zesde staatshervorming werden de Gewesten bevoegd voor de voorwaarden voor de toegang tot het beroep, met uitzondering van de voorwaarden voor de toegang tot de gezondheidszorgberoepen en de dienstverlenende intellectuele beroepen. Als gevolg daarvan hebben de drie gewesten van het land verschillende wegen gevolgd. In het Waals Gewest en het Brussels Hoofdstedelijk Gewest blijft de toegang tot bepaalde beroepen gereguleerd, in tegenstelling tot in het Vlaamse Gewest. De twee eerstgenoemde gewesten hebben de laatste jaren echter een deel van deze reglementeringen aangepast. Zo werden de voorwaarden voor de toegang tot het beroep van voetverzorging, masseur/masseuse, dentaaltechnicus, droogkuiser-verver en slager-groothandelaar afgeschaft in deze twee gewesten. Ook de verplichting om een basiskennis bedrijfsbeheer aan te tonen is niet langer vereist om een onderneming op te starten in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest. Het Waalse Gewest maakt zich op om dezelfde weg te volgen, aangezien de gewestelijke beleidsverklaring 2024-2029 preciseerd wat volgt: “*de Regering zal met name de verplichting afschaffen om te beschikken over vereiste basiscompetenties bedrijfsbeheer, maar met behoud van de technische vaardigheden voor de toegang tot het beroep.*”

Voor deze beroepen waarvan de vestigingsvoorwaarden gereguleerd zijn, kan de beroepsbekwaamheid op drie verschillende manieren worden aangetoond:

- het diploma of getuigschrift (met name, titel uitgereikt door een instelling voor hoger onderwijs);
- de erkende praktijkervaring;
- het examen van de Centrale Examencommissie¹

STANDPUNTEN

A. Behoud van de toegang tot het beroep

De Hoge Raad is voorstander van het handhaven van vestigingsvoorwaarden voor de beroepen die behoren tot de sectoren personenzorg, bouw, voeding en voertuigen. Zoals reeds werd bepleit door middel van eerder uitgebrachte adviezen², meent de Hoge Raad dat deze reglementeringen de meest efficiënte manier blijven om minimale kwaliteitsgaranties te

¹ Dit is het geval voor het merendeel van de gereguleerde beroepen – andere dan de gezondheidszorgberoepen en de dienstverlenende intellectuele beroepen. Voor andere beroepen (bv. beenhouwer-spekslager) is het niet mogelijk een examen van de Centrale Examencommissie af te leggen.

² Zie met name [advies 799-2018 over de beroepsreglementeringen in de bouwsector](#), en [advies 794-2018 over een ontwerp van besluit van de Waalse regering tot opheffing van de koninklijke besluiten betreffende de beroepsbekwaamheden van slager-groothandelaar, droogkuiser-verver, masseur, voetverzorging, en dentaaltechnicus](#).

waarborgen in deze sectoren. Deze minimumkwaliteit is belangrijk, met name voor de bescherming van de consument, voor de veiligheid, en om faillissementen te vermijden.

De Hoge Raad is echter van oordeel dat een verbetering van de tenuitvoerlegging van deze reglementering wenselijk is wat betreft de proeven van de Centrale Examencommissie, zoals in het volgende punt wordt uiteengezet. Bovendien meent hij dat het interessant zou zijn om een grondige analyse uit te voeren van alle hervormingen die in de verschillende gewesten zijn doorgevoerd op het vlak van de voorwaarden voor de toegang tot het beroep, teneinde de kosten en baten van (de afwezigheid van) reglementeringen objectief te beschouwen. Dit ligt overigens perfect in lijn met de vermelding in de gewestelijke beleidsverklaring van de nieuwe Waalse regering van een “*gedetailleerde evaluatie van de talrijke parameters betreffende de toegang tot het beroep in overleg met de verschillende sectoren*”. Onder meer het aantal oprichtingen van ondernemingen, faillissementen, stopzettingen, klachten van consumenten en ondernemingen, ... evenals onderzoeken naar de toepassing van de wetgeving (bijvoorbeeld: controles door het FAVV, controles van de FOD Economie, enz.) zijn in dit opzicht relevante indicatoren.

B. Het examen bij de Centrale Examencommissie

De toegang tot het beroep mogelijk maken via een examen bij de Centrale Examencommissie³ biedt een aantal voordelen: soepelheid van de procedure, aanwervingsgemak voor knelpuntberoepen, vereenvoudigde toegang voor personen die zich omscholen enz. De Hoge Raad is van mening dat deze toegangspoort tot het beroep behouden moet blijven, maar dat ze moet worden verbeterd. Vastgesteld wordt immers dat de examens bij de Centrale Examencommissie in hun huidige vorm enkel de theoretische kennis van de kandidaten evalueren. Bijgevolg hebben de kandidaten die voor deze proeven slagen niet noodzakelijk de bekwaamheden aangetoond die onontbeerlijk zijn voor de goede uitoefening van beroepen die -voor het merendeel- manueel zijn. De Hoge Raad benadrukt dat deze vaststelling in het bijzonder van toepassing is op de beroepen van schoonheidsspecialist(e), kapper/kapster, brood- en banketbakker en op de aftersalesactiviteiten van voertuigen (automonteur en autotechnicus)⁴. Voor de beroepen van restaurateur/traiteur-banketaannemer moet de huidige aanpak niet opnieuw ter discussie worden gesteld, hoewel ook een update dient te worden overwogen in overleg met de Horecasector.

1. Problemen veroorzaakt door het huidige examen

Het feit dat een aantal personen toegang hebben tot een beroep zonder de nodige bekwaamheden te hebben aangetoond en, in veel gevallen, zonder over de nodige technische kennis te beschikken, is de oorzaak van verschillende problemen, zowel voor de sectoren zelf als voor de consumenten en de maatschappij in haar geheel.

³ Een examen van de Centrale Examencommissie kan toegang geven tot de volgende beroepen : schoonheidsspecialist(e), kapper/kapster, opticien, begrafenisondernemer, restaurateur of traiteur-banketaannemer, brood- en banketbakker, activiteiten in de bouw en met betrekking tot rijwielen en motorvoertuigen.

⁴ Hier wordt een duidelijk onderscheid gemaakt tussen enerzijds de beroepen in de aftersales van voertuigen (automonteur en autotechnicus), waarvoor het theoretische luik van het examen voor de centrale examencommissie niet voldoende is, en anderzijds de activiteiten op het gebied van verkoop van voertuigen (autohandelaar), waarvoor een puur theoretisch examen wel relevant is.

1.1. Risico's voor de gezondheid van de consument en impact op andere ondernemingen

Er wordt onder meer opgemerkt dat zowel in Brussel als in Wallonië een vrij groot aantal schoonheidsspecialisten toegang krijgen tot het beroep via de proef bij de Centrale Examencommissie⁵, zonder dat ze noodzakelijkerwijs over de nodige bekwaamheid beschikken. Dit probleem van ontoereikende opleiding bij schoonheidsspecialisten en de risico's die daaruit voortvloeien voor de volksgezondheid werden benadrukt in een advies van de Hoge Gezondheidsraad⁶. Deze instroom van onvoldoende opgeleide schoonheidsspecialisten op de markt veroorzaakt ernstige problemen, met name omwille van de esthetische activiteiten die het gebruik van apparatuur zoals bijvoorbeeld lasers van type II inhouden, die zij mogen uitvoeren. Bijgevolg ondervindt de hele sector negatieve gevolgen van de dubieuze praktijken van bepaalde ondernemingen: algemeen gebrek aan vertrouwen, beschadigd imago, enz. Dit advies en de problematiek die erin wordt beschreven, versterken overigens de overtuiging dat vestigingsvoorwaarden voorafgaand aan de uitoefening van bepaalde beroepsactiviteiten noodzakelijk zijn. Op een soortgelijke manier wordt in de sector van de brood- en banketbakkerij de voedselveiligheid soms in gevaar gebracht doordat er professionals op de markt komen die niet over voldoende deskundigheid beschikken.

1.2. Rem voor de werkgelegenheid

De Hoge Raad erkent dat toegang tot het beroep via het examen bij de Centrale Examencommissie -in principe- het voordeel heeft aan een groep personen nieuwe arbeidskansen te bieden, met name door de oprichting van ondernemingen te vergemakkelijken. In zijn huidige vorm is het echter eerder waarschijnlijk dat dit examen in meerdere sectoren een rem zal vormen op de werkgelegenheid. Wanneer deze onvoldoende opgeleide personen met de vereiste titel op de markt komen, beschikken ze evenwel vaak niet over voldoende (met name ondernemers-) capaciteiten om hun eigen activiteit op te starten en worden ze evenmin verwelkomd door werkgevers die hen zouden moeten aanwerven tegen een salarisschaal die overeenstemt met een opleidingsniveau dat ze niet hebben.

2. Een noodzakelijke modernisering van de proeven van de Centrale Examencommissie

Gezien de hierboven uitgewerkte redenen is een modernisering van de examens van de Centrale Examencommissie die toegang geven tot bepaalde beroepen noodzakelijk.

Voor de Hoge Raad houdt deze modernisering in dat er een praktische test wordt toegevoegd voor de kandidaten die geslaagd zijn voor het theorie-examen. Voor bepaalde theorie-examens is er bovendien een modernisering nodig, opdat ze beter zouden aansluiten bij het theoretische niveau dat vereist is voor de uitoefening van het beroep. Bovendien wordt opgemerkt dat in het kader van sommige theoretische testen het gebrek aan vernieuwing van de vragen de deur openzet voor hun verspreiding op het web vóór de organisatie van de examens, wat het voor kandidaten een stuk gemakkelijker maakt om te slagen en de geloofwaardigheid van de verkregen resultaten aanzienlijk verzwakt.

De Hoge Raad is zich bewust van de extra kosten die het organiseren van een praktijktest met zich meebrengt voor de overheid in vergelijking met een eenvoudig theorie-examen. Om de meerkosten van een praktische evaluatie van de kandidaten voor het examen van de Centrale Examencommissie te beperken, meent de Hoge Raad dat verschillende pistes het onderzoeken

⁵ In 2023 slaagden, volgens de cijfergegevens verstrekt door de SPW en de GOB, 143 personen in Wallonië en 459 in Brussel voor de proef van de Centrale examencommissie inzake schoonheidszorg, waardoor zij toegang kregen tot het beroep van schoonheidsspecialist(e).

⁶ [Advies 9430-2022 Esthetische activiteiten door niet-artsen.](#)

waard zijn, in overleg met de betrokken actoren. Deze laatsten beschikken immers over de ervaring van hun investeringen in de werkzaamheden van de commissies voor referentielijsten van de *Service francophone des Métiers et des Qualifications* (SFMQ - Franstalige Dienst voor beroepen en kwalificaties) en hebben systemen voor de validatie van competenties (*Validation des compétences* - VDC) voorzien in hun sectorale opleidingscentra. De VDC biedt een aanpak die een aanvulling kan zijn op de theoretische evaluatie van kandidaten en kan dan ook enkel georganiseerd worden voor kandidaten die geslaagd zijn voor de eerste test. De VDC zou bovendien ook kunnen worden uitgevoerd tijdens een kortere periode in vergelijking met de voorzieningen die de erkende validatiecentra momenteel bieden, wat de kosten zou beperken. Bovendien lijkt een verkorte vorm van VDC in aanvulling op de schriftelijke test van de Centrale examencommissie relevant, want de “klassieke” VDC (d.w.z. zoals ze momenteel door de erkende centra wordt aangeboden) laat toe om bewijzen van beroepskwalificatie te behalen die zelf rechtstreeks toegang geven tot bepaalde beroepen. In dergelijke gevallen zou het dus niet logisch zijn om van de kandidaten te eisen dat zij zowel een theoretische proef van de Centrale Examencommissie als een “klassieke” VDC afleggen.

De mogelijkheid om beroep te doen op bestaande onderwijs- en opleidingsstructuren (IFAPME, onderwijs voor sociale promotie (volwassenenonderwijs) enz.) is ook een te onderzoeken piste, in het bijzonder voor de beroepsactiviteiten waarvoor geen voorziening voor de validatie van competenties bestaat. Dergelijke samenwerkingen zouden ook kunnen toelaten de kosten te drukken in vergelijking met de gecentraliseerde organisatie van examens voor de Centrale Examencommissie. De infrastructuur en deskundige opleiders bieden mogelijkheden tot synergie.

Meer in het algemeen, en teneinde de examens van de Centrale Examencommissie te moderniseren, roept de Hoge Raad de regionale overheden op tot overleg met de betrokken sectoren, het *Consortium de validation des compétences* (CVDC – Consortium voor de validatie van competenties) en de actoren inzake beroepsopleiding.

BESLUIT

De Hoge Raad meent dat er vestigingsvoorwaarden moeten worden behouden voor de beroepen die momenteel op gewestelijk niveau gereguleerd zijn, aangezien deze reglementeringen de meest efficiënte manier blijven om een goede uitvoering van de activiteiten van een onderneming te verzekeren en in deze sectoren minimale kwaliteitsgaranties te bieden. De Hoge Raad wenst echter de aandacht van de (toekomstige) nieuwe regionale regeringen te vestigen op de noodzakelijke modernisering van de proeven van de Centrale Examencommissie die toegang geven tot bepaalde beroepen, in het bijzonder de schoonheidsspecialisten, kappers/kapsters, brood- en banketbakers en de aftersalesactiviteiten van voertuigen (automonteur en autotechnicus). Het theoretische luik van deze examens is niet (altijd) voldoende om te getuigen van de beroepsbekwaamheid van de kandidaten voor een beroep dat (voor het merendeel) essentieel manueel van aard is. Op het terrein worden schadelijke gevolgen geconstateerd van de komst van onvoldoende opgeleide beroepsbeoefenaars op de markt, met name in de sector van de schoonheidsverzorging. De Hoge Raad meent dan ook dat er aan de kandidaten die geslaagd zijn voor het theorie-examen een praktische evaluatie zou moeten worden opgelegd. In dit opzicht stelt hij met name voor om op flexibele wijze gebruik te maken van het systeem van de validatie van de competenties, in overleg met de betrokken actoren. Tenslotte gaat het er dus niet om de bestaande regelgeving aan te passen, maar om de uitvoering ervan te moderniseren.